

«رمضان» عید آذری‌ها است/ سنت‌هایی از «افطارلیخ» تا «اوباشتانلیخ»

مردم آذربایجان شرقی سنت‌های ویژه‌ای در رمضان داشته که بسیاری از این آیین‌ها حکایت از عید قلمدادکردن این ماه توسط مردم دارد چراکه بافرارسیدن رمضان شور و شوق خاصی در همه جا حاکم می‌شود.

مردم آذربایجان شرقی سنت‌های ویژه‌ای در رمضان داشته که بسیاری از این آیین‌ها حکایت از عید قلمدادکردن این ماه توسط مردم دارد چراکه بافرارسیدن رمضان شور و شوق خاصی در همه جا حاکم می‌شود.

خبرگزاری مهر، گروه استان‌ها: مردم گوشه گوشه کشورمان آداب خاصی برای ماه مبارک رمضان دارند، با آیین خاصی به استقبال از ماه مهمانی خدا می‌روند و با آیین خاصی نیز این ماه را تمام می‌کنند.

مردم آذربایجان شرقی نیز همچون مردم سایر نقاط کشورمان سنت‌ها و آیین‌های ویژه‌ای برای رمضان دارند، با آیین «قاباخلاما» یعنی به پیشواز ماه رمضان رفتن از این ماه استقبال می‌کنند و در شبهای قدر با آیین «احیا گئجه لری» شب‌ها را در مساجد و درسوگ مولایشان حضرت علی(ع) صبح کرده و به راز و نیاز با خداوند می‌پردازند.

گفتنی است، آذری‌ها که به صبغه مذهبی و فرهنگی در ایران شناخته شده‌اند همواره آیین‌ها و سنت‌های ماه مبارک رمضان را با احترام و با آداب و رسوم محلی خاصی برگزار می‌کنند.

آیین‌های مردم آذربایجان شرقی ریشه در عقاید دینی و ملی آنان دارد. بدون شک این آداب و رسوم که بخشی از فرهنگ بومی یک منطقه را شامل می‌شود، بارزترین عنصر هویت بخشی مردمان یک منطقه به شمار می‌آید. البته رسم‌های مردم تبریز و آذربایجان شرقی برای ماه مبارک رمضان هم در کشور خاص است که در ادامه تعدادی از این آیین‌ها را مرور می‌کنیم.

آماده کردن خانه‌ها و مساجد برای ماه مبارک رمضان

خانم‌های خانه دار آذربایجان شرقی با خانه تکانی به استقبال ماه مبارک رمضان می‌روند و یکی دو روز مانده به آغاز ماه رمضان مردم روستاهای استان فطیر درست می‌کنند و این فطیرها و نان‌های مخصوص پای ثابت سفره‌های افطار می‌شود.

این فطیرها «نزیه» نام دارند و یک نوع نان محلی مغزدار است که روی آن با چنگال و ته استکان نقش بندی می‌شود. آماده کردن مساجد نیز از دیگر کارهایی است که در شهرها توسط هیئت امنای مساجد و در روستاها توسط خود مردم قبل از شروع ماه مبارک رمضان انجام می‌شود.

قاباخلاما

قاباخلاما به ترکی یعنی به پیشواز رفتن. مردم آذربایجان شرقی چند روز مانده به شروع ماه مبارک رمضان اقدام به گرفتن روزه می‌کنند و به این عمل می‌گویند «قاباخلاما» یعنی به پیشواز و استقبال ماه مبارک رمضان رفتن.

رویت هلال ماه

پیشینه رویت هلال ماه در روستاهای آذربایجان شرقی حکایت جالبی دارد؛ پیش از اینکه رادیو و تلویزیون وارد جامعه ایران شود، روستاییان برای رویت هلال ماه به پشت بام‌ها می‌رفتند و ساعت‌ها منتظر می‌ماندند. همزمان با آنها چندین سوار به روستاها و شهرهای اطراف می‌فرستادند تا خبر رویت هلال ماه را بیاورند.

از دیگر باورهای منطقه آذربایجان شرقی در خصوص رویت هلال ماه این بود که بزرگترها بعد از رویت هلال ماه رمضان، به چهره یک کودک معصوم یا یک فرد مومن و نمازخوان نگاه می‌کردند و اعتقاد داشتند که نگریستن به صورت آدم‌های بی‌نماز و روزه‌خوار، خوش‌یمن نیست.

نگاه کردن به آئینه

نگاه کردن به آئینه و فرستادن صلوات بر محمد و آل محمد(ص) بعد از رویت هلال ماه هنوز هم به عنوان یک رسم در بین پیرمردان مناطق روستایی استان مرسوم است.

این عادت بر این اعتقاد مبتنی است که باید در ماه رمضان دل مومن همچون آئینه صاف و روشن باشد و از ناپاکی‌ها زوده شود.

پیرمردان برای این منظور همواره آئینه کوچکی در درون جیب خود داشتند و بعد از اینکه خود به رویت آئینه می‌پرداختند، با فرستادن صلوات چندین بار آئینه را به دور خود و اهل خانواده می‌چرخاندند.

هر چند این رسم در سالیان اخیر این رسم کمرنگ شده اما هنوز هم بسیاری از پیرزنان و پیرمردان روستانشین به این کار مبادرت می‌کنند.

تسلیت به خانواده تازه درگذشتگان

بعد از آغاز ماه مبارک رمضان مردم استان به دیدار خانواده تازه درگذشتگان می‌روند و به آنها تسلیت می‌گویند. عملی که در اعیاد هم انجام می‌شود.

طباغ اوروجی

به مناسبت فرا رسیدن ماه رمضان خانواده تازه دامادها به تازه عروس هدایایی می‌فرستند که شامل لباس و انواع شال و روسری و همچنین میوه و شیرینی است.

دادن افطاری

بزرگترهای فامیل با دعوت از افراد کل فامیل به آنها افطاری می‌دهند. در روستاها سفره های افطاری ساده و بدون تشریفات است ولی متأسفانه در شهرها هم اکنون شاهد برپایی مهمانی‌ها و افطاری‌های مجلل و رنگین و پرهزینه در رستوران‌ها هستیم ولی در گذشته‌های نه چندان دور در شهرها بزرگان فامیل در حیاط خانه‌های خود سفره‌های افطاری برپا می‌کردند و همه اطرافیان و همسایه‌ها را به افطاری دعوت می‌کردند.

بیدار کردن مردم برای سحری با خواندن مناجات

در برخی از روستاهای این استان مردم برای بیدار شدن برای سحری (اوباشدان) ماه رمضان از روش های گوناگونی از جمله بانگ خروس، صدای نقاره، طبل و شیپور و کوبیدن دیوار همسایه استفاده می‌کردند که امروزه این رسم نیز با توسعه وسایل ارتباط جمعی بسیار کمرنگ شده است و بیشتر مردم با تلفن همدیگر را برای سحری بیدار می‌کنند. برخلاف مراسم افطار در آذربایجان شرقی، آداب و رسوم سحری بسیار ساده و سبک است. بیشتر مردم به هنگام سحر از غذاهای سبک مانند کره و پنیر و ماست استفاده می‌کنند. چای نیز یک پای ثابت سفره سحری است.